

INHOUD

Oesters & gestoofde pot

ZONDER MAREN

De laatste modernist	15
Neem de canope uit de kast	17
De laatste sprong	19
Spreeuwen in het stadsmoeras	21
Sturnus vulgaris	22
Liefde, ooit	23
Curriculum vitae	24

DE CYCLOOP I-6 25

CANTUS FIRMUS I-I8 33

VIER EXERCITIES

Tegen	57
Achter over	58
Onder uit	59
Voor in	60

OESTERS & GESTOOFDE POT, een maaltijd met acht dichters

Voorspijs (Transmontanus)	63
Poëzie eten (Mark Strand)	65
De ontbijt tafel dekken (Christopher Middleton)	66
Salami in Romanshorn (Christopher Middleton)	67

Oesters [1] (Seamus Heaney)	68
Oesters [2] (Gary Snyder)	69
Hoe gestoofde pot in de Pinacate-woestijn te bereiden (Gary Snyder)	70
Gestoofd vlees (Mark Strand)	72
Een lied over honger (Kingmeroet)	74
Suikermaïs (Peter Blue Cloud)	75
Een ramp (Ted Hughes)	77
Vuurvreter (Ted Hughes)	78
Gedenkschriften van de wereld (ix) (Thom Gunn)	79
Geen delicatessen? (Transmontanus)	80

WAT ZIJ VERMAG

<i>Poëzie verzet de zinnen</i>	85
<i>De lezer is een vlotte gast</i>	86
<i>Wreed en onstuitbaar vreet het versterf</i>	87
Decemберnotities	88
Een windvlaag in augustus	90
Ancestraal	92

Het vertrapte mysterie

IN DE PIAZZOLLA-STRAAT

<i>Vaak is het...</i>	99
<i>'Waar te beginnen,' schreef iemand je eens</i>	101
<i>Dit gat in de muur, geen beginnen meer aan</i>	102
<i>Iemand stelde een vraag over iemand</i>	103
<i>Het fysieke universum</i>	105

TIJD IS

Tijd is	109
L'âge d'homme	110
Van oude voorwerpen & dingen die voorbijgaan	111
<i>Stond de tijd...</i>	114

De tocht naar Montagu	115	
Ontheemding van de ongetemde geest		117
Bijtijds kinds	119	

EEN LIEFDE IN 1905

<i>Winterzoenen in het woud</i>	123	
<i>Naar Londen, Ezra achterna</i>	127	
<i>Niet zonder ontroering leest zij</i>	131	

H.D.: EERSTE EN LAATSTE GEDICHTEN

Hermes van de wegen I en II	137	
Eurydice I, II, V, VII	139	
Winterliefde: Espérance (een selectie)		143

DRIE METAMORFOSEN

En toute candeur	153	
Het betoverde schip	155	
Ijsvogel aan zee	157	

HUTKAAP, EEN SCHIPBREUK

Vuurland voorbij	161	
Hutkaap	162	
Ei	165	
Het werk hervat. De dubbele breuk		167
Inoek	168	
Katabatische winden	169	
<i>... later trok de Inoek</i>	171	
Tussen Ross en Beardmore		172
Amor de luenh	176	
Coma I en 2	178	

NARCOLEPSIE

<i>Terwijl je al sliep</i>	183	
Zoals het ging	186	
Op een landweg tussen stille akkers		189

HET GROTE LAK, EEN FABEL

<i>Raaf bezat weinig van waarde</i>	193
<i>Alvorens het daglicht</i>	194
<i>Hij zat naast zijn beeld op een tak</i>	195
<i>Raaf was jaloers. Zijn vraatzucht</i>	196
<i>Er hing hem steeds iets boven het hoofd</i>	197
<i>Hij deed een greep naar de macht</i>	198
<i>Raaf was een held van het volk</i>	199
<i>Op een dag schoot hij</i>	200

Hollandse sermoenen

HOLLANDSE SERMOENEN

I	Zweepvormig sermoen	205
II	Langwerpig sermoen	207
III	Eenzelvig sermoen	210
IV	Sermoen in elegisch geprevel verzinkend	212
V	Babylonisch sermoen	216
VI	Briefsermoen voor dolend Grasvolk & Kaninefaten	218
VII	Sermoen over de draagwijdte van zekere daden	220
VIII	Afgebroken sermoen	221
IX	Sermoen aangaande het paradijs	223
X	Verknipt sermoen over verdane liefde	234
XI	Sermoen voor een donkere spiegel gedacht	236
XII	Sermoen voor dovemansoren	238
XIII	Opgeruimd sermoen	245

WAT IK ZAG EN ONDERGING

247

IMPRESSIES EN OBSERVATIES I

Van Rogue River naar Bodega Bay (en verder)	253
Het Piramidemeer (Paiute-reservaat, Nevada)	258
Marguerite Porete levend verbrand in Parijs	261

IMPRESSIES EN OBSERVATIES II

Vier observaties	265
La vie champêtre	269
Le cours des choses	270
De schending	271
De verlichte wereld	273

EEN WINTERLIED AAN MIDNIGHT PASS 275

LOFZANG OP MIJN OUDE SCHOENEN 283

Kerven, kastijdingen

EEN ZWEEM

Een zweem	291
<i>De wind loopt om, hij gaat</i>	293
<i>Onduldbaar aanwezig</i>	294
Amsterdam, Jänner 1959	295
Bemoste letters	296
Mono no aware	298
Zonder metaforen	299
Gedicht voor december	300
Het mes in de aarde	301
Religie, desnoods	302

OOSTWAARTS DE LIEFDE, WESTWAARTS DE STRIJD 303

Een notitie over Slauerhoff en Segalen

KLEINE WAARNEMINGEN

Corvus corone corone	311
Reiger	313
IJsselbrug in de ochtend	314
Eensklaps roeken	315
Arend boven IJsland	316

DANSMEESTER DOOD

Lübeck	319
Dansmeester Dood (Lübeck 2)	321
Hoe het is om nu te leven	323

ZEVEN BALLADEN

Ballade van de hoogmoed	329
Ballade van de wachtelboom	332
Ballade van de wreedheid & de wraak	338
Ballade van de vlucht naar gene zijde	342
Ballade van de lintworm	347
Ballade van wellust & eeuwig wee	351
Ballade van de afgunst & destructie	356

AANTEKENINGEN	362
---------------	-----

Oesters & gestoofde pot

2001

ZONDER MAREN

De laatste modernist

Hij wilde bij maanlicht vulkanen bestijgen
maar dronk een glas wijn bij het vuur.

Hij dacht zich op jacht in het schemerige noorden
maar stond in een sneeuwbus van meeuwen op pas geploegd land.

Hij moest nog een meesterwerk scheppen
maar viel in slaap bij muziek van Ooitweer en Voorheen.

Hij droomde een mes in de strot van de poolvos
maar priemde een balpen door kringlooppapier.

Hij tartte het weer en de wereld, verachtte de god van de vader
maar zag dat ook zijn naam stilaan verdween.

Hij strooide ze rond, explosies van kleuren, vermete beelden,
maar hoorde blasfemische echo's vol spot.

Hij wist zich op weg naar de hemel
maar stuitte op plaksterren aan het plafond.

Hij dacht aan een lichaam volleerd in de liefde
maar lag naast een lijf dat niks wou.

Hij schiep zich een ijstijd, massale sterfte, beelden van leegte
en bijtende kou op de rand van haast niets,

Maar onbegrensd, in zoiets als een ruimte
die iedereen huiverend mijdt.

Hij zocht wat hij vond: het kleinste detail en het grote gebaar,
een zin die versmolt, een beeld dat bevroor –

Elk woord lag volmaakt in de mond
 maar verkleumd zocht een hand naar de hand van een vrouw.

O, dat er een eind aan kwam!

De laatste modernist te zijn
 die z'n ziel aan een ijzige demon verpandt.

Neem de canope uit de kast

Dichters zijn goed voor de dood;
Niemand leest hun verzen
Totdat iemand het ergens begeeft
En geen kwartier krijgt om zijn laatste adem
Zwartomrand te openbaren.

*Neem de canope uit de kast,
Het overschot heeft niets meer in de hand.*

Wie hem liefhad of nastond, citeert
In de krant een uitgebeende strofe
Van zo'n oude dichteres die als kind ooit
Duizend doden stierf en toen, in duisternis,
De poëzie uitvond.

Sindsdien slijpt ze haar regels van albast,
Versnijdt het riet in voor- en tegenspoed.

Alom gezien en aangehaald
Treedt ze het hiernamaals vastberaden tegemoet.
Ze troost desnoods de dood, ze geeft
Het levend gebeente weer moed; haar rouwklacht
Net een hoed die altijd past.

*Neem de canope, maak een amulet:
Vis en vogel en berijmd gebed.*

Wat is het dat de lezenden ontroert? De stem
Van een Chinese nachtegaal?
Een kraai wier keel wordt dichtgesnoerd?
Ze zit nu al een poos bij God op schoot;
Maak voort, aanvaard haar troost –

*Neem de canope uit de kast:
De vaas, het ingewand, de transparante
Stilte van albast. Omzwachtel
En bewaar het overschot bij een gebalsemd visje
In een kist of doos.*

De laatste sprong

Voor Bert Schierbeek, in memoriam

De koorddanser danst niet, hij staat maar
op eenzame hoogte.

Hij trilt en trilt niet,
hij ziet en ziet niet

Hoe de ruimte zijn opwachting maakt,
hoe de afgrond een handreiking biedt.

De koorddanser danst niet, hij eet
met zijn oog wat hem dreigt te verslinden.

In balans op het wiegende touw
poogt hij de ruimte met voeten te treden.

Benen stokken halverwege. Onverwacht
komt hij de engel tegen, wenkend

Op het platform aan de overkant. Onder het dak
grimast een vrouw in glitterpak aan de trapeze.

De koorddanser danst niet, hij neemt slechts
stofjes waar die blinkend voor de lampen zweven.

In de diepte: zaagsel, zand, een schemerwit publiek
dat zijn stilstand weghoont en veracht.

Zijn blik al afgewend, de ziel bevroren
in het licht van een verloren eeuwigheid.

Vrouw en engel reiken hem de hand:
hij lacht terwijl hij traag een radslag maakt

Naar gene zijde; wentelend door het stof
ontwaakt hij in het droombeeld van een ander leven.

1996

Spreeuwen in het stadsmoeras

Bij toverslag
luidruchtig opgevlogen; kwetterzieke
spreeuwen

 zwermen
tussen beuken en kastanjes,
jagen de verschrikte
 zangers uit de hagen,
suizen pijlsnel
 naar omlaag –

Scheervlucht over het riet,
wind van duizend vleugelslagen,
duizend zenuwlijders vliegen onberispelijk door het zomeravondlicht.

Onzichtbare signalen, oorverdovend
overleg;
 een slingerend lint vanuit de lucht
opeens weer neergestreken –
Glans van parels in de rietkraag;
diep gebogen wiegen stengels
 het gewicht van duizend rusteloze spreeuwen

Lang gekeken, meegevlogen –

Op een ochtend
alles weg.

Sturnus vulgaris

Knikkend tussen halmen voortgeschreden,
larf en sprinkhaan achterna.

Visje weggegrist
uit dwergstern-snavel.

Zoekt een slakkenrijk dieet
dat hij in een zucht verteert.

Tegelpoeper, bessen-
snoeper, kersendief.

Lastpak die zijn kruit lukraak verschiet.

Wordt verdreven en vervloekt,
maar is niets mee aan de hand –

Loopt met tic en vliegt geducht,
maakt een groepsreis richting zuid.

Zingt tot aan zijn laatste snik, hecht
dus danig aan het leven.

Is na twee jaar opgebrand
of neergeschoten op de vlucht.

Niemand die hem mist?
Ja, ik!

Liefde, ooit

Met wie zwierf hij langs de branding, door het bos?
Ziet hij de gestalte die ze was? Is hij nog degene
die ze niet meer onbeschreven las?

De wreedheid van haar woorden op het slingerpad;
het koude voorjaar, de verkropte bloesempracht.

Was zij wel degene die hij zich verbeeldde,
was hij niet het wezen dat zij toen voor ogen had?

Het onzekere gebaar dat alles heelde –

Waren het haar meisjes-soepele passen? Was het
soms een oogopslag, een hand aan het gevlochten haar?

Eensklaps de verstrengeling op het smalle pad;
het niet meer te ontwarren kluwen van hun lichaamsdelen.

Witte sluiers in het bos; nevel kroop langs ruwe stammen
naar de top, en verder; wel een nacht lang
stonden ze daar tegen elkaar gedrukt tussen de sparren.

Uur na uur vervloog de droom te leven
in een heden zonder duur of plan.

Zeerook loste zich in maanlicht op.

De radeloosheid van hun kussen, de verstoorde
vlucht van lijf en leden –

Hij met zijn te groot verlangen.
Zij met stukgekuste lippen en ontvlochten haar.

Zeedorp, 1998

Curriculum vitae

Overal gezworven maar nergens geweest
Iedereen gezien en niemand gesproken
Armslag gevraagd maar geen ruimte gekregen
De toekomst vergeten en vroeger ontkend
Aan tepels genipt maar kaapwijn gedronken
 «Altijdgeluk of Allesverloren»

Vrouwen bemind en geen onraad geroken
De waarheid geproefd maar de leugen gegeten
Morgen is ergens en gister voorbij
Woorden geslikt maar nooit iets geweten
Twee in het gras en twee in het koren
Verder terug komt steeds dichterbij
Geurige meisjes en jongens die stonken
 «Geen tijd om te voelen of zin om te horen»

Morgen was ergens en gister voorbij
Omringd door verraad maar niets in de smiezen
Allen omarmd en niemand doorstoken
Ieder geweerd maar altijd gezongen
De hand overspeeld en de neus vaak gestoten
De vingers gebrand maar de pijn steeds verdrongen
Onrust gestookt en liefde bedreven
De lippen gesprongen maar vrede beleden
Tot de tanden gewapend en toch naar de kloten
Gelokt door een stem, verminkt door verliezen
De zinnen gestokt en versneden het leven
Krijgt hij het zonder gemaar voor het kiezen
 «De hals in de strop of het duistere heden»